

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1431048

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 46, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-4, 2315-1347

Afet Dirençli Kent Planlamada Politika Beklentileri: Antalya Kırcaami Bölgesi Örneği¹

Gülşah Tırış²

ORCID: 0000-0001-7725-7179

Hilal Erkuş³

ORCID: 0000-0003-3229-5264

Öz

Afetler hem yapıyı çevrede hem de toplumsal ilişkilerde bozulmalara yol açan felaketlerdir. Bu sebeple kentlerin hem doğal hem de beşerî süreçlerin risklerini karşılayabilecek niteliğe sahip olması ya da bu riskleri karşılayabilecek biçimde yapılanması gerekmektedir. Çalışma kapsamında Türkiye'deki afet yönetim politikaları incelenerek, bu politikaların yerel yönetimlerdeki yansımaları Antalya ili Kırcaami bölgesi özelinde ele alınmıştır. Kırcaami Bölgesi, 40 yıldır yapılaşma tartışmalarıyla birlikte, kent merkezinin ortasında kalan ve yapılaşma baskısı altında olan bir bölgedir. Çalışmanın amacı, böyle özel bir bölgede, 6 Şubat 2023 tarihinde Türkiye'de meydana gelen depremler bölgede hissedilmiş olup, deprem felaketinden sonra afetlere ilişkin beklentilerin, yereldeki farklı aktörler tarafından nasıl şekillendiğini belirleyip, afet dirençli katılımcı bir plan oluşturmak için nelerin yapılması gerektiğini tartışmaktır. Bu kapsamda derinlemesine görüşmelerden oluşan nitel araştırma tasarımı ile kurgulanan çalışmada elde edilen veriler yorumsamacı analiz üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda yerelde farklı aktörlerin afete ilişkin beklentilerinin arttığı saptanmış olup, gelecekte meydana gelebilecek afet riskleri karşısında farklı aktörlerin, afete dirençli bir kentsel değişim ve dönüşüm istedikleri, afetlere yönelik olarak daha katılımcı ve yerelden ölçeklenen kentsel politikalara ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Afet, beklentiler, kentsel yapı, kentsel politika, gelecek

¹ Bu çalışma, 15-17 Aralık 2023 tarihinde düzenlenen, "Afetlerden öğrendiklerimiz/öğrenemediklerimiz: Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Mekânsal Araştırmaların ve Planlamanın Yeri ve İşlevi" başlıklı Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Ağı 9. Sempozyumu'nda sunulan " Afetler Sonrası Kentsel Politika Beklentileri: Antalya Kırcaami Bölgesi Üzerine Bir İnceleme" başlıklı bildiriden üretilmiştir.

² Doktora Öğrencisi (YÖK 100/2000 Bursiyeri), Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, E-posta: gulsahতিরis7@gmail.com

³ Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, E-posta: hilalerkus@yahoo.com

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1431048

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 46, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-4, 2315-1347

Policy Expectations for a Disaster Resilient Urban Planning: Case of Antalya Kırçami Agrihood

Gülşah Tırış⁴

ORCID: 0000-0001-7725-7179

Hilal Erkuş⁵

ORCID: 0000-0003-3229-5264

Abstract

Disasters cause disruptions both in the built environment and in social relations. Cities therefore should be prepared for adapting the risks of both natural and human processes. Within the scope of the study, disaster resilience policies at the national level and the reflection of these policies at the local level were examined by taking a sensitive urban agriculture area in the urban center, namely Kırçami. Kırçami region is a region in the middle of the city center and has been under construction pressure for 40 years. The aim of this study is to find out how the expectations of different local actors are formed after a seismic event in such a particular region, where the seismic event of February 6, 2023 in Turkey was felt, and to discuss what is needed to create a participatory planning for disaster resilience. To do this, a qualitative research design was applied and the obtained data was evaluated through interpretivist analysis. As a result of the study, it is clearly found that the disaster resilient expectations are increased for different actors of the region and participative policies at the local level should be considered for disaster resilient urban planning.

Keywords: Disaster, expectations, urban structure, urban policy future

⁴ PhD Student (YÖK, 100/2000 Scholarship), Akdeniz University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: gulsahতিরis7@gmail.com

⁵ Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: hilalerkus@yahoo.com

Giriş

Ekonomik, politik, toplumsal ve ekolojik alanlarda ortaya çıkan krizlerin kesişim noktasında bulunan kentler, bu çoklu krizlerin hem sorumlusu hem de krizlerin aşılması için çözümün en temel parçasıdır. Birçok etkene bağlı olarak artan kentsel yayılma ve buna bağlı olarak artan yapılaşma, bu krizlerin en önemli tetikleyicileri arasında gösterilmektedir. Bu karmaşık yapı, doğal süreçler sonucunda meydana gelen afetlerin karşısında kentlerin kırılğan bir nitelik taşımasına yol açmaktadır. Afetler sonrasında kentlilerin, kente yönelik beklentilerindeki değişimler tarih boyunca farklı biçimlerde gözlemlenmiş ve bugün bu durum “yer seçim teorilerine” de yansımıştır. Dolayısıyla afetler geleceğe yönelik beklentileri, kolektif bir etki ile dönüştüren bir nitelik taşımaktadır.

Afetler genel olarak doğal süreçlerle ilişkilendirilse de insan etkinlikleri sonucu oluşturulan soyut ve somut nitelikteki kırılğan yapılar, afetlerin yarattığı şiddetli etkileri artırmaktadır. Bu şiddetli etkilerle birlikte yapıyı çevrede meydana gelen bozulmaların yanı sıra toplumsal çatışmaların da ortaya çıkması kaçınılmaz bir sonuç olarak görülmektedir. Buradan hareketle kentsel yapı hem doğal hem de beşerî süreçlerin risklerini karşılayabilecek niteliğe sahip olmalıdır.

Türkiye’de 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş’ın Pazarcık ilçesinde gerçekleşen ve 13 kenti etkileyen deprem sonrasında, kentlerin yapısına ilişkin tartışmalar artmış, depreme dirençli yerleşimlerde plan yapın, yaşayan ve yatırım yapan aktörlerin beklentilerinde değişimlere neden olmuştur. Bu çalışmada imar sürecinde olan Antalya kenti, Muratpaşa ilçesinde yer alan Kırçami Bölgesi bu deprem felaketini hissetmiş bölgelerden biri olup, bölgedeki farklı aktörlerin, Kahramanmaraş depremi sonrasında afetlere ilişkin olarak değişen algıları incelenmiş ve bölgenin gelecekte daha dirençli ve sürdürülebilir planlamasına ilişkin çıkarımlar yapılmıştır. Kırçami Bölgesi, toplamda 10 mahalleyi kapsayan, Antalya’nın merkezi ile Düden Çayı arasında yer alan önemli bir tarımsal yerleşimdir. Bölgedeki tarımsal üretim devam etmekle birlikte, 1980’li yıllardan bugüne tarımsal nitelik başta olmak üzere, diğer farklı gerekçelerle imar süreçleri sürekli olarak iptal olmuş ve halen kamu yararına aykırı yapılaşma kararları gibi nedenlerle de başlatılamamıştır.

Çalışmanın temel amacı imar sürecinde olan ve çoğunlukla müstakil konutların bulunduğu Kırcaı Bölgesi'nde yer alan yatırım yapmış, yerleşik olan ve imar sürecinde planlama sorumluluğu olan üç farklı kanattan aktörle, Kahramanmaraş depremi sonrasında imar planından, afetlere ilişkin olarak beklentilerinin neler olduğunu ortaya çıkarmak ve doğal kaynaklı afetleri de içeren geleceğe yönelik planlama beklentilerinin nasıl değiştiğini ortaya koyarak daha dirençli planlama stratejileri ile geleceğe yönelik olarak afete dirençli sürdürülebilir planlama stratejilerine ilişkin çıkarımlar yapmaktır. Bu kapsamda katılımcıların, sadece deprem değil, iklim değişimine de bağlı olan sıcaklık, taşkın ve insan/teknoloji kaynaklı afet türlerine ilişkin algıları da incelenmiştir.

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, görüşme (derinlemesine) tekniği ile veriler toplanmıştır. Bu kapsamda Kırcaı Bölgesi'nde farklı büyüklüklerde (büyük, orta, küçük) arsaları olup yaşayan 20 kişi, bölgeye yatırım yapan 10 kişi ve yerel yönetim temsilcilerinden 2 kişi ile derinlemesine görüşülmüş, bu görüşmelerden elde edilen veriler yorum-samacı bir yaklaşımla incelenmiş ve bulgular sonuç kısmında tartışılmıştır.

1. Çalışma Alanı ve Yöntem

Antalya, 1980 sonrası hızlı bir biçimde gelişim gösteren ve bununla paralel olarak nüfusu da hızlı bir biçimde artan kentlerden biridir. Türkiye'nin tarımsal üretim merkezlerinden biri olarak görülen Antalya'da 1980 sonrası turizm hızla gelişmiş, kent hızla göç almaya başlamış ve buna bağlı olarak yaşanan kentsel büyüme ile birlikte birçok tarım ve orman arazisi yapılaşmaya açılmıştır. Bu noktada yapılaşmaya açılmadaki en önemli etkenin turizm sektörünün kentte hızla gelişmesi ve buna bağlı olarak yapılaşmadaki artış en önemli nedenlerden biri olarak gösterilmektedir (Esen-gil & Kahvecioğlu, 2016, s. 87). Kitle turizminin gelişimi ile birlikte kentin merkezi ve ilçeleri arasında hem mekânsal hem de ekonomik olarak bütünleşen bir turizm-kent bölgesinin olduğu (Erkuş & Terhorst, 2013, s. 467) ve bu ekonomik bütünleşmenin sahil yerleşimlerinde yer alan tarım ve orman arazilerini de kapsamından ötürü çeşitli kırılğanlıklar yaratan ve riskleri barındıran yapılaşmaların ortaya çıktığı görülmektedir.

Bu çalışmaya konu olan Kırcaı Bölgesi, kent merkezi ile Düden çayı arasında kalan, yaklaşık olarak 1477 hektarlık tarımsal özelliği bulunan

kırılgan bir alan niteliğindedir (Şekil 1). Bölge, Antalya il merkezindeki önemli tarımsal yerleşimlerden biri olarak görülmekte ve Antalya bütünündeki sera alanlarının %7'sinin bu bölgede olduğu bilinmektedir (Demirbaş Topçu, 2016, s. vii). Antalya'nın en fazla nüfusa sahip merkez ilçesi olan Muratpaşa'da yer alan Kircami Bölgesi kırsal yerleşim karakterine sahip olmasının yanı sıra bölgenin bitişiğindeki mahallelerde aldığı dış göçten de kaynaklı hızla artan yapılaşmalar ve kentsel kullanımlar her geçen gün artmaktadır.

Şekil 1: Kircami Bölgesi (Yazarlar tarafından oluşturulmuştur).

Düden Çayı, bölgede yapılan tarımın ana sulama kaynağıdır. Aşırı yağış durumlarında bu çay, belirli dönemlerde taşmaktadır. Bölgenin ekonomisi çoğunlukla örtü altı tarımsal üretime dayanmakta ve genel olarak yeşil sebze üretimi bulunmaktadır. Örtü altı tarım yapılan sera alanlarında hortum sebebiyle her yıl tahribatlar gözlemlenmektedir. 6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş merkezli depremde, Kircami bölgesi, alüvyal toprak zemin yapısı ve bölgenin tamamındaki kâgir yapılar sebebiyle kent merkezinde depremin sarsıntısını en çok hisseden bölgelerden biri olmuştur. Bu nedenle bu çalışmada afetler açısından kırılganlığın yüksek olduğu ve kentsel yapılaşma baskısı altında olan, imar yapım süreçlerinin ve özellikle de yüksek emsal artışlarının getirildiği dava konusu

planın da etkisiyle kentsel tarım alanı niteliğindeki Kırcami bölgesi çalışma alanı olarak seçilmiştir.

Afetlere yönelik politikalarının yereldeki yansımalarını ve yereldeki beklentilerinin neler olduğunu ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırmanın felsefesi parçaların bütünüle ilişkisine derin bir anlayış getiren yorumlayıcı yaklaşıma dayanmaktadır. Yorumlayıcı yaklaşımda katılımcı gözlem ve saha araştırması kullanılarak, konuşmaların yazıya dökülmüş biçimi incelenir ve sistematik bir analiz yapılır. Yorumlayıcı yaklaşımın benimsendiği araştırmalarda araştırmacı, incelediği toplumsal alanı değerleri ile birlikte ele alarak empati kurmalıdır (Neuman, 2014, s. 136). İnsanları “anamlı” aktörler olarak ele alan bu yaklaşımda önemli olan, insanların eylemlerini harekete geçiren anlamları keşfetmektir (Porta & Keating, 2015, s.44). Buradan hareketle bu çalışmada imar sürecinde olan Kırcami Bölgesindeki yerleşimcilerin, bölgeye yatırım yapanların ve yerel yönetim temsilcilerinin afetlere ilişkin görüşleri, mevcut afet politikalarına ilişkin olarak beklentileri kendi anlam dünyalarındaki yorumlamaları temel alınmıştır. Bu kapsamda afete yönelik mevcut politikalar incelenmiş olup, imar sürecinde olan ve tarımsal üretimin devam ettiği Kırcami Bölgesindeki farklı aktörler açısından afet süreçlerinden nasıl etkilendikleri, imar planından afete dirençli uygulamalara yönelik beklentileri nitel bir yöntemle, derinlemesine görüşmeler uygulanmış olup, elde edilen yorumlar üzerinden analiz edilmiştir.

Araştırmanın kapsamını ise Antalya ili, Muratpaşa ilçesi, Doğuyaka, Topçular, Mehmetçik, Güzeloluk, Zümrütova, Yeşilova, Kırcami, Tarım Mahallelerinin tamamı ile Fener ve Çağlayan Mahallelerinin (Şekil 1) bir kısmını içeren ve imar planına dahil olan yaklaşık 1500 hektarlık alan oluştururken, analiz birimini ise yerleşimciler, yatırımcılar ve imar sürecinde yer alan yerel yönetimler oluşturmaktadır. Bu kapsamda örneklem belirlemek için analiz birimi olarak belirlenen yerleşimciler ve yatırımcıların sahip olduğu toprak büyüklüğü verisi üzerinden büyük, orta ve küçük toprak büyüklüğüne sahip yatırımcı ve yerleşimciler için veri Muratpaşa Belediyesi’nden elde edilerek kademeli gelişigüzel örneklem uygulanmıştır. Böylelikle 4 adet büyük toprak sahibi yatırımcı, 3 adet orta büyüklükte toprak sahibinden yatırımcı ve 3 adet de küçük toprak sahibi yatırımcı ile derinlemesine görüşme uygulanmış, bunun yanında 20000metrekare üzeri alanı olan büyük parsel sahibi 5 yerleşikle, 10000-20000metrekare arası toprağa sahip 3 yerleşikle ve 10000 metrekareden düşük 22 küçük parsel sahibi ile derinlemesine görüşmeler tamamlanmıştır. Bu

kapsamda imar sürecine dahil olan 10 mahalledeki yerleşimci 20 kişi, bölgeye yatırım yapan 10 kişi ve yerel yönetim temsilcilerinden 2 kişi ile derinlemesine görüşmeler tamamlanmıştır.

Çalışma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formları üzerinden derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeye gönüllü olarak katılmak isteyen katılımcılarla, 2024 yılı şubat ayı içinde çalışmaya konu olan mekânda yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bölgede yaşayanlara, bölgenin deprem riski açısından güvenli olup olmadığı, yaşadıkları evlerin bina kalitelerinin depreme dayanıklı olup olmadığı, iklim değişikliği kaynaklı aşırı doğa olaylarından (sel, hortum, yağış, sıcaklık gibi) etkilenip etkilenmedikleri ve ne tür destekler aldıkları sorulmuştur. Bölgeye yatırım yapanlara iklim değişikliğinin bölgedeki etkileri, mevcut plandan afete yönelik politikalara ilişkin beklentilerinin neler olduğu ve nasıl destekler aldıkları gibi açık uçlu sorular sorulmuştur. Yerel yönetim temsilcileri ile yapılan görüşmelerde, altyapı ve kentsel hizmetlerin eksikliği, bina kalitesinden dolayı deprem riski ve taşkına yönelik risklere ilişkin açık uçlu sorular sorulmuştur. Derinlemesine görüşmeler sonrasında elde edilen veriler nitel analiz yöntemi üzerinden sesli kayda alınmış ve elde edilen veriler yorumsamacı bir yaklaşımla değerlendirilmiştir.

2. Literatür

21. yüzyıl, kentsel nüfusun giderek artması ve kentlerin bu artış karşısında zorlanması sebebiyle “kentsel yüzyıl” olarak adlandırılmaktadır (McDonald & Beatley, 2021). İnsan faaliyetlerinin bir sonucu olarak doğa tahribatının ciddi boyutlara ulaşması, aşırı tüketim ve üretim sebebiyle oluşan atıklar, fosil yakıt kullanımı sebebiyle meydana gelen sera gazı salımları gibi kirletici ve tahrip edici birçok etkenin artması yeryüzünde ve yeryüzündeki tüm yaşam formlarında bozulmalara yol açmıştır. Bu bozulmalar nedeniyle afet riskleri ve afetlerin şiddeti artmış ve bu risklere karşı yeni direnç mekanizmalarına gereksinim ortaya çıkmıştır (Chen, Vd., 2020). BM Afet Risk Azaltma Ofisi (UNISDR)’nin hazırladığı Afet Terminolojisi’ndeki afet tanımlaması şöyledir:

“Maruz kalma, kırılganlık ve kapasite koşullarıyla etkileşime giren ve aşağıdakilerden birine veya daha fazlasına yol açan tehlikeli olaylar

nedeniyle herhangi bir ölçekte bir topluluğun veya toplumun işleyişinin ciddi şekilde bozulması: malzeme, ekonomik ve çevresel kayıplar ve etkiler.” (Altıparmak & Sezgin, 2023, s.1)

Bu tanımlamada önceki tanımlamalardan farklı olarak “topluluk, toplum ve çevresel kayıplar” kavramlarının ele alınması, afetlere ilişkin olarak bütüncül bakış açısının geliştirilmeye çalışıldığını göstermektedir. Kentsel alanlar insanların, binaların, hizmetlerin ve varlıkların yoğun olması bir yana birbirine sıkı sıkıya bağlı altyapıları nedeniyle yaşanması muhtemel riskler karşısında ciddi bir kırılabilirlik ile karşı karşıyadır. Bununla birlikte yaygın olan kentsel gelişim tarzları, kentsel yayılma ve sağlıklı yapılaşmalar afetler karşısında kırılabilirliğin daha derin bir boyuta ulaşmasına sebep olmaktadır (Galderisi, 2014). Bu kırılabilirliğin azaltılması yönündeki tartışmalar “dirençlilik” kavramı altında yürütülmektedir.

Kentlerin dirençli olmasının temel koşulları arasında bir kentin ekonomik, toplumsal ve çevresel değişimleri ile doğal afetler, teknolojik afetler ve salgın gibi risklerin yaratabileceği belirsizlikleri yönetebilme ve bu süreçlerle uyumu sağlayabilme kapasiteleri yer almaktadır (Ribeiro & Gonçalves, 2019). Bu perspektifle birlikte afetlere karşı önleyici, azaltıcı ve adapte edici süreçlerin etkin olarak işleyebilmesinin ön koşulu bir kentin dirençli ve sürdürülebilir politikalar oluşturması ve bu politikaları etkin bir biçimde uygulaması olarak ele alınabilmektedir (Elmqvist vd., 2019, s.268).

Afetlere karşı üretilen ulusal ve uluslararası politika ve stratejilerde dirençlilik ve sürdürülebilirlik perspektifi 2000’li yılların başından itibaren ele alınmaya başlanmıştır. Bu anlamda Birleşmiş Milletler, 2015 yılında küresel bir eylem çağrısı olarak adlandırdığı "Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarını" kabul etmiş ve birçok ülke ulusal politikalarında bu küresel eylem planında oluşturulan 17 amaç için taahhütlerde bulunmuştur (SDGs, 2016). Sürdürülebilir kalkınma amaçlarından 11. hedef "Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar Yaratmak" olarak tanımlanmış, şehirlerin ve insan yerleşimlerinin kapsayıcı, güvenli, dayanıklı ve sürdürülebilir hale getirilmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bu amaç altında belirlenen hedefleri dört başlık altında toplamak mümkündür: Temel hizmetlere herkesin erişiminin sağlanması, toplumsal eşitsizliklerin giderilmesi, iklim değişikliğinin etkilerinin azaltılması ve doğayla uyumlu kentsel politika-

ların geliştirilmesi (Shen vd., 2011, s.19). Bu hedefler için belirlenen göstergeler ise şöyledir (UNSTATS, 2020): kentsel yoksulluk, afetlerden etkilenenler ve afet sonucu meydana gelen ölümler, kentsel iklim verileri, risk azaltma politikaları. Bu göstergelerden elde edilen verilerle bir ülkenin ya da bir kentin sürdürülebilir olup olmadığı, kentteki afet risk azaltma politikalarının etkinliği gibi hususlarda çıkarımlar yapmak mümkündür. Fakat bugün fosil yakıtlardan vazgeçilmemesi, kentsel altyapılar ile kentsel hizmetlerin dağıtımındaki eşitsizlikler ve buna bağlı olarak kentsel yoksulluk ile yoksunluk biçimlerindeki artış, kentlerin beyan ettiği sürdürülebilirlik ve dirençlilik verilerine şüphe ile yaklaşılmasına sebep olmaktadır (Baud, 2015, s. 119; Jaffe, vd., 2020; Madden, 2021). Dolayısıyla bugün afetlerden bahsederken, çevresel determinizmin bakış açısı ile belirlenen "doğal afet" kavramından uzak durarak (Peker & Orhan, 2021), doğayla kurulan ilişki biçimine odaklanmak ve bütüncül plan ve stratejiler oluşturmak gerekmektedir (Goh, 2020).

İklim krizi kaynaklı afetler, insan faaliyetlerinin yol açtığı iklimsel değişimlerle birlikte gözlemlenmeye başlanmıştır. İklim değişikliği ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalarda ve iklim gözlemlerinde, hava ve okyanus sıcaklıklarında, deniz seviyesinde ve aşırı hava olaylarındaki değişimler, buzullarda gözlemlenen yaygın erime, okyanus tuzluluğundaki değişimler, yağış rejimindeki artış ve buna bağlı oluşan seller, büyük orman yangınları gibi birçok değişimin ciddi seviyelere ulaştığı görülmektedir (Hughes, 2000, s. 58; IPCC, 2014, s. 71; Rosenzweig vd., 2008, s. 354). Bununla birlikte bütüncül bir iklim eylem planlaması yapılmadığı takdirde, yapılan iklim modellemelerinde bu değişimlerin hem biyolojik hem de antropolojik sistemlerin üzerinde ciddi etkilere yol açacağı gösterilmektedir (Cowie, 2013, s. 30). Bu etkilerin yaratacağı büyük kayıpların en çok kentlerde gözlemlenebileceği bu raporlarda vurgulanan önemli bir husustur.

Küresel ekonomilerdeki büyümeyi yakalamaya çalışan kentlerde doğal çevrelerin tahribatı, altyapı yetersizliği, büyümenin yönetimindeki ek-siklikler, kır ve kent dengesinin bozulması gibi birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Bunların nedenleri, aşırı yoğunluk, karma kullanım ve erişilebilirliğin zayıf olması, kırılğan altyapılar ve zayıf ulaşım ağı, iletişim, enerji, su şebekeleri ve kanalizasyonlar olarak gösterilmektedir (Zabanio-tou, 2020, s.18).

Dünyadaki yaygın olan büyüme anlayışındaki en önemli sorunlardan biri fosil yakıtlara bağımlılıktır. Fosil yakıt endüstrisine bağlı büyüme modelinin ekolojik etkileri giderek artmakta ve bu etkiler özellikle gelişmekte

olan ülkelerde yer alan kentlerde gözlemlenmektedir (Mora vd., 2017, s. 503). Ekonomik büyümesini tamamlamış olan büyük kentler, büyüme süreçlerini doğadaki kaynakları kullanarak tamamlamışlar ve daha fazla kâr elde edebilmek için sermayenin dolaşımını artırmışlardır. Bu dolaşım birçok kent üzerindeki küreselleşme baskısını artırmasının yanı sıra bu kentlerin doğası üzerindeki baskının da artmasına sebep olmuştur (Harvey, 2012, s. 501). Bu durum kentlerin afetlere karşı dirençliliği üzerine olan tartışmaları gündeme getirmiştir.

2.1. Kentsel Afetler ve Dirençlilik

Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi'nde afet risk kapsamaları, doğal ve insan etkinlikleri sonucu oluşan çevresel, teknolojik ve biyolojik afetler, tehlikeler ve riskler olarak ele alınmıştır. Çerçeve kapsamında bu tehlike ve risklerin neden olduğu fiziksel, ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel kayıpların 2030 yılına kadar azaltılması ve dirençliliğin artırılması hedeflenmektedir. Çerçeve kapsamındaki öncelik verilen konular "risk, yönetim, kırılganlık ve dirençlilik" kavramlarıyla birlikte ele alınmaktadır (SFDRR, 2015). Bu kavramların kent ve kırdaki yansımaları farklılık göstermekle birlikte, dünya nüfusunun yarısından fazlasının kentlerde yaşaması ve bu nüfus artışıyla paralel olarak yapılaşmanın artması kentlerin giderek daha riskli alanlar haline gelmesine yol açmakta ve kırılganlığın da yükselmesine sebep olmaktadır (Pelling, 2003). Kentsel nüfusun 2050 yılına kadar yaklaşık olarak 7 milyara yaklaşacağı tahmin edilmekte ve bu sebeple kentlerin fiziki bileşenleri (binalar, ulaşım ağları, kentsel altyapılar) ile biyolojik bileşenlerini (bitki örtüsü, kentsel iklim, ısı adası, kentsel ekosistem) dikkate alan planların yapılması önem taşımaktadır (Tong, 2021).

Kentler iki temel afet riski taşımaktadırlar: 1) oluşum zamanı tahmin edilemeyen, anlık hasar ve yıkımlarla sonuçlanan deprem riskleri (artık kısmen tahmin edilebilir), 2) sürece yayılan ve her geçen gün kendini hissettiren iklim krizi kaynaklı afetler. Bu iki temel risk doğrusal olarak kentsel mekânın üretim biçimi ile ilişkilidir. 21. yüzyılın kentleşme dinamikleri teknoloji, sanayi, küreselleşme ve değişen toplum yapısı ile birlikte giderek karmaşık bir görünüm almaya başlamıştır. Nüfus artışı ve göçle birlikte hızla büyüyen kentlerde mekânsal ihtiyaçlar artmaktadır. Bu sürece eklenen hızlı teknolojik gelişmelerle birlikte üretim ve tüketim biçimlerinde değişimler meydana gelmekte ve bu yeni biçimlerin kentlerin

mekânsal örgütlenmesinde de dönüşümlere yol açtığı gözlemlenmektedir. Ortaya çıkan yeni mekânsal örgütlenmeler özellikle kent çeperinde yer alan kırsal alanların dönüşmesine, kentlerde birbirinden kopuk ve sürekliliği olmayan alanların oluşmasına yol açmaktadır (Sezgin & Varol, 2012, s. 274). Kentleşme sürecinin hızlı ve kontrolsüz bir biçimde ilerlemesi kırsal alanların giderek azalmasına ve beraberinde gıda güvenliği, ekolojik bozulma, yoksulluk ve istihdam gibi alanlarda yaşanan sorunların artmasına sebep olmaktadır. Bu noktada yerel yönetimlerin ve ulusal politikaların hazırlık seviyelerinin de bu riskler karşısında en üst seviyede olması gerekmektedir. Dolayısıyla afet ya da iklim eylemlerinin sadece küresel politikaların değil aynı zamanda yerel ölçekli politikaların da temel konusu olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu yerel hazırlanma biçimlerini güçlendirmek ve daha geniş yönetim biçimlerini kurgulayabilmek adına büyük önem taşımaktadır (Peker & Orhan, 2021).

Dirençlilik tartışmalarında, yerleşimler için önemli bir boyut toplumsal dirençliliğidir. Toplumsal olarak daha kırılğan grupların dirençliliğini artırmak "yaşanabilir ve sürdürülebilir kentler" yaratmanın önemli koşullarından biridir. Dirençliliğin oluşturulması süreci aynı zamanda bir ölçek sorununa da dikkat çekmektedir. Örneğin iklim krizi sebebiyle meydana gelen aşırı hava olayları karşısında mahalle ölçeğinde dirençliliği artıracak birtakım önlemler alınabilirken kent ölçeğinde bu süreç daha farklı işlemektedir (Barbier & Burgess, 2020). Dolayısıyla dirençlilik en küçük ölçekten en büyük ölçeğe kadar farklılıkları içerebilen fakat birbiriyle uyumlu olması gereken bir boyuta sahiptir. Kentsel dayanıklılığın sağlanması için en önemli hususlardan biri de yönetişimin sağlanması ve yönetişimin dayanıklılığıdır. Bunun için gerekenler ise şöyledir; katılım, çok merkezli ve çok katmanlı kurumlar, sorumlu yetkililer (Zabanioutou, 2020, s.18).

2.2. Türkiye’de Afet Yönetimi

Afet yönetimi riskli alanlar ve bu alanların tespiti, rasyonel plan ve politikalar, eğitim, yönetim süreçlerini kapsayan, merkezinde asıl olarak kamu yönetiminin yer aldığı ve bununla beraber disiplinler arası sürecin yürütüldüğü çok aktörlü bir yönetim planlamasıdır (Toprak, 2016). Türkiye’deki afetler genellikle doğal nitelikli afetler olup, depremler, heyelanlar, sel, kaya-çığ düşmeleri ve kuraklıklar olarak öne çıkmaktadır. Bunun yanı sıra insan kaynaklı afetler genellikle orman yangınları, yangınlar, iş

kazaları ve trafik kazaları olarak gözlemlenmektedir (Aktel, 2015). İl ölçeğinde afet planlama çalışmaları büyükşehir belediyelerinde, büyükşehirin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yer alırken, il belediyelerinde herhangi bir birim bulunmamaktadır. Afet hizmetlerindeki görev ve sorumluluklar 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, Afet ve Acil Durum Müdahale Hizmetleri Yönetmeliği, 5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunu ile belediyelerin Afet Koordinasyon Merkezi (AKOM) yönetmelikleri gibi kanun hükümleri kapsamında yerel yönetimlere bazı sorumluluklar verilmiştir (Özdemir, 2023, s. 831). 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile AFAD İçişleri Bakanlığına bağlı bir teşkilata dönüşmüş ve taşra teşkilatı için illerde valinin başkanlığında il afet müdürlükleri kurulmuştur. Bu kapsamda il müdürlüklerinin görev ve sorumlulukları tanımlanmıştır. Ancak genel itibariyle afet yönetim süreci merkezi yönetime bağlı olarak yürütölmektedir.

1999 depreminden sonra Türkiye'de deprem riskleri yerel yönetimler ve ulusal yönetim tarafından tartışılmaya başlanmış olsa da afet yönetimine ilişkin planlar genellikle ulusal düzeyde hazırlanmış eylem planlarıdır. Bu planlar şöyledir: Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından hazırlanan Ulusal Deprem Strateji Eylem Planı, Çevre, Şehircilik ve İklim değişikliği tarafından hazırlanan İklim Değişikliği Eylem Planı (İDEP) ve İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planları. Ancak bu planlarda farklı afet türlerini kapsayacak bütünleşik bir yaklaşımın olmadığı görölmektedir (Peker & Orhan, 2021). Bu planların bütünleşik afet yönetim süreçlerine uymadığı ve afet risklerini azaltma ve hazırlık, önleyici ve koruyucu faaliyetlere yönelik politikaların eksikliği, yetki ve sorumluluklardaki karmaşıklık gibi hususlardaki eksiklikler mevcut planlara yönelik eleştiriler arasında yer almaktadır (Kuş, 2018; Sezer & Tozbey, 2023; Kadıoğlu, 2008). 13 ili etkileyen 6 Şubat 2023 tarihli deprem, yaklaşık 50.000 kişinin ölümlü ile sonuçlanmış ve bu depremde sonra afetlere hazırlıklı olunmadığı, mevcut planlarda merkezi ve yerel yönetimler arasında koordinasyon eksikliğinin olduğu ortaya çıkmıştır (Özdemir, 2023).

6 Şubat 2023 yılında meydana gelen deprem felaketinden önce sadece 10 büyükşehir belediyesinde afet yönetimi ilişkili olan daire başkanlıkları ve müdürlükler yer alırken, deprem felaketi sonrasında bu sayı 20'ye çıkmıştır. Bu başkanlık ve müdürlüklerin kurulduğu büyükşehirlerin sadece 15 tanesinde alt birimler (şube müdürlükleri) oluşturulmuşken, 5 tanesinde alt birimler bulunmamaktadır (Yetkin, 2024: 32). Afet yönetimi

sürecinde yerel yönetimlerin alt birimlerinin etkin olması, risk ve kriz karşısında sürecin etkili ve hızlı yürütülebilmesi açısından önem taşımaktadır.

Antalya Büyükşehir Belediyesi'nde 2015 yılında Afet Koordinasyon Merkezi (AFKOM) kurulmuş ve bu merkezin sorumluluklarını bir yönetmelikle tanımlanmıştır. Bu kapsamda Antalya Muratpaşa İlçesinde "Afet İşleri Müdürlüğü" biriminin bulunduğu ve bu müdürlüğün sel, hortum ve yangın gibi afet süreçlerine ilişkin görev, yetki, sorumluluk ve çalışma esaslarının tanımlandığı bir yönetmelikleri bulunmaktadır (ABB, 2015).

Bugün birçok kentte il ölçeğinde hazırlanan deprem ve iklim eylem planları bulunmaktadır. Bu kentlerde farklı kurumlar ve birimler tarafından bağımsız bir biçimde üretilen stratejiler ve hedeflerin olduğu planlar görülmekte ve genellikle planların yasal bir zemine sahip olmadığı bilinmektedir. Bu sebeple sözü edilen planlar, ulusal ve uluslararası düzeylerdeki stratejik planlara eklenebilirlerse eğer pratikte uygulanabilmesi mümkün olabilmektedir (Özdemir, 2023). Dolayısıyla bütünlük bir sürecin yürütülebilmesi için yeni yasa ve yönetmelikler ile yeni kurumlara ihtiyaç olduğu görülmektedir.

2.3. Kırcaami Bölgesi ve İmar Süreci

1980 yılından itibaren Kırcaami Bölgesi'nin yapılaşmaya açılmasına ilişkin birçok tartışma yapılmış ve ilk planlama çalışmaları 1980 yılında başlamıştır (ABB, 2019). Yaklaşık olarak 40 yıldır bölgenin nasıl bir yapılaşma alanı olacağı konusu gündeme gelmekte ve farklı plan dönemlerinde farklı nitelikli yapılaşma koşulları gündeme gelmektedir. 1980 yılında Zühtü Can tarafından yapılmış olan planda bölge "tarımsal karakteri korunacak yerleşme alanı", 2003 planında "düşük yoğunluklu tarımsal karakterli yerleşim alanı", 2005 planında "tarımsal karakterli konut alanı", 2006 planında "prestij proje alanı ve tarımsal planlama alanı", 2007 planında "kent içi tarımsal planlama alanı", 2008 planında "prestij proje alanı ve kentsel gelişme alanı", 2013 planında "özel planlama alanı" olarak nitelendirilmiştir (ABB, 2019). Hazırlanan planlar, uzlaşmanın sağlanamaması sebebiyle birçok kez dava konusu olmuştur. 1/25000 ve 1/5000 ölçekli Nazım İmar Planı revizyonu ve değişikliklerinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemli dava halen istinaf sürecinde devam etmektedir (ABB, 2019). Güncel olarak 16.02.2022 tarih ve 178 sayılı kararla 1/25.000 ve 179 sayılı kararla da 1/5000 ölçekli nazım imar planları Antalya Büyükşehir Belediye Meclisince onaylanmıştır. Ancak bu plana yönelik olarak planın 18.02.2022-19.03.2022 tarihleri arasında 30 gün yasal süre ile askıda kalması gerekirken 29 gün askıda kaldığı tespiti üzerinden Şehir Planları Odası ve hak sahipleri iptal davası açmıştır. Dava dilekçesinde

planların ilk altıklarının 2012 yılında atıldığı, 2014 yılında 1/5000 ölçekli nazım ve 1/1000 ölçekli Uygulama İmar Planının onaylandığı, 2016 ve 2019 yıllarında revizyonların onaylandığı ve tüm bu planların farklı mahkeme kararlarıyla iptal edildiği belirtilmiştir (Çağdaş Haber, 2023).

Bunun yanı sıra, Antalya-Burdur-Isparta Planlama Bölgesi 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planı değişikliğini hazırlayan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı aleyhinde Danıştay'a birçok iptal davası açılmış ve Bakanlığın 08.02.2022 tarih ve 53276502 - 305.02 sayılı oluruyla onaylanan plan değişikliği Danıştay 6. Dairesi tarafından iptal edilmiştir. İptal gerekçesinde alt ölçekli nazım imar planları esas alınarak üst ölçekli planlarda değişiklik yapılamayacağı, bunun plan kademelenmesi ilkesine aykırı olduğu ifade edilmiştir. Bu iptal kararı Kırçami Bölgesi'ni de bağladığı belirtilmekte ve iptal gerekçelerinin önemli nedenlerinden biri olarak gösterilmektedir (Çağdaş Haber, 2024). Tüm bu gerekçelerle birlikte plan 2023 yılı Aralık ayında iptal edilmiştir. İptal olunan planın yeni plan ve parselasyon sürecinin başlayacağına ilişkin söylemler medyada yer almış ve 31 Mart yerel seçim öncesindeki vaatlerde parselasyon sürecinin yeniden başlayacağı ifade edilmiştir (Akdeniz Gerçek, 2024).

2.4. Kırçami'deki Afet Geçmişi

1477 hektarlık alanı kapsayan Kırçami Bölgesi, kentin serinlemesini sağlayan ve bölgedeki kentsel ısı adası etkisini azaltabilecek nitelikte yeşil dokuya sahip bir bölgedir. Kırçami bölgesi çoğunlukla geçirimli toprak alanlarından oluşmaktadır. Bölgede 7 arklar, Düden çayı ve denize inen yollar bulunmaktadır. Düden Çayı, Yedi Arklar ile kentin yedi koluna dağılmaktadır. Bunun yanı sıra bölgede nitelikli anıtsal ağaçlar ve bitki çeşitliliği de bulunmaktadır (Özer, 2023). Bu arkların kapanması ve doğal drenaj sisteminin bozulması taşkın ve sel gibi riskler taşımaktadır. Düden Çayı'nda oluşan taşkınlar en son 2002 ve 2010 yıllarında meydana gelmiştir. Bu taşkın önemli bir boyutta olmasa da bölgedeki bazı yerleşim yerlerini ve bu yerleşim yerlerine yakın olan sera alanlarını (Şekil 2) etkilemiştir (OSİB, 2022). Bölgedeki imar planlarına ilişkin yapılan itirazlara rağmen, herhangi bir revizyon yapılmadığı gibi bölgeye altyapı sağlanmadan (ulaşım, kanalizasyon, su yönetimi) tapu ve ruhsatlar dağıtılmıştır. Uzmanlar tarafından Kırçami bölgesinin zemini traverten adı verilen kaya bloğunun üzerinde yer aldığı belirtilmekle birlikte, yapılan imar planının bölgedeki zengin su kaynakları ve bitki örtüsü açısından uygun olmadığı vurgulanmaktadır (Hürriyet, 2023).

İklimdeki değişimlerle birlikte sıcaklık ve yağışlardaki artışlar, tarımsal üretim sürecini etkilemektedir (IPCC, 2014). Kış aylarında yaşanan hortumlar sebebiyle birçok sera ve tarımsal arazi ciddi zararlar görmektedir. Kırçami Bölgesi'nde çoğunluk olarak örtü altı seracılık faaliyeti yürütülmektedir. Bu bölgede 2016 yılından itibaren her yıl kış aylarında hortum sebebiyle zarar gören seralar, sıcaklık sebebiyle bozulan tarımsal ürünlere ilişkin haberler artmıştır (Milliyet, 2018; Sabah, 2022; HaberTürk, 2023). 2018 yılında şiddetli yağış ve fırtına sonrasında yaşanan hortum, bölgedeki seralarda ciddi tahribata yol açmıştır. Birçok çiftçi tarım sigortası olmadığı için mağduriyet yaşamışlardır (Cumhuriyet, 2018).

IPCC raporunda 2030 yılına kadar 1 derecelik bir ortalama sıcaklık artışı beklenmektedir (IPCC, 2014). Antalya kenti özelinde ise 2070 yılında iki derecelik ortalama sıcaklık artışı öngörülmektedir. Bu durum sıcak hava dalgalarının ve yangınların artışına neden olabilecek afet riskleri taşımaktadır (SECAP, 2022). Antalya'da sıcaklığın artışı ile 2021 yılında afet boyutunda çok büyük yangınlar meydana gelmiştir. Artan sıcaklıkla birlikte Kırçami Bölgesi'nde de yer alan narnciye bahçeleri, sazlık alanlar ve makilik alanlarda farklı zamanlarda doğal nedenlerle ortaya çıkan yangınlar meydana gelmeye başlamıştır (Gazete Bir, 2015; Gün Haber, 2020; Antalya Hakkında, 2023).

Şekil 2: Düden Çayı Taşkın Risk Haritası (DSİ, 2021)

3. Bulgular

Bölgede yaşıayanlara Kırcaı Bölgesi'nin deprem açısından güvenlik düzeyi, plan yapım sürecinde bu konudaki beklentilerinin olup olmadığı, mevcut planın afet-dirençli ve iklim-duyarlı olup olmadığı, iklim değişikliğine yönelik olarak önlem alınıp alınmadığı ve katılımcı bir plan yapılıp yapılmadığı gibi hususlarda değerlendirme yapımaları istenmiştir.

Kırcaı bölgesi daha çok örtü altı tarımsal üretimin yapıldığı hem Antalya hem de Türkiye pazarı açısından önemli bir sebze üretim alanıdır (Demirbaş Topçu, 2016, s. 130). Bölgenin eğitim düzeyi düşük olmakla birlikte, yetişkin bireylerin kendi arazileri üzerinde tarım işçisi olarak çalıştığı ve kadınların da çoğunlukla tarım işçisi olarak üretimde yer aldığı görülmektedir (Tablo 1). İmar planına dahil edilen mahallelerde yaşıayanların kırsal kesimine ilişkin net bir veri bulunmamakla birlikte (kısmi olarak imarlı yapılaşmış bölgeleri bulunmakta) 10 mahallenin toplam nüfusu 71863'tür (TÜİK, 2022). Bölgede ekili açık tarla ve yaygın olarak seracılık olmak üzere iki türlü tarımsal üretim bulunmaktadır. İmar planına ilişkin beklentiler/spekülasyonlar sebebiyle birçok sera alanı, tarım arazisi ve birçok evin bakımsız durumda olduğu görülmüştür.

Tablo 1: Kırcaı Bölgesi'nde yaşıayanlara ilişkin bulgular

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Eğitim Durumu	Meslek	Ek Kazanç	Mahalle
K1	Erkek	59	Lise	Çiftçi	Ticaret	Kırcaı
K2	Kadın	53	İlkokul	Çiftçi	Yok	Kırcaı
K3	Erkek	42	Lise	Emlak	Tarım	Güzeloluk
K4	Erkek	32	Önlisans	Esnaf	Yok	Zümrütova
K5	Erkek	25	Lise	Çiftçi	Yok	Mehmetçik
K6	Kadın	65	Okula Gitmemiş	Çitçi	Yok	Tarım
K7	Kadın	72	İlkokul	Emekli	İcar	Tarım
K8	Erkek	54	İlkokul	Kamu Görevlisi	Tarım	Güzeloluk
K9	Kadın	52	İlkokul	Çiftçi	Yok	Topçular
K10	Kadın	46	Lise	Sekreter	Tarım	Doğuyaka
K11	Kadın	45	Lise	Çiftçi	Yok	Yeşilova
K12	Kadın	63	İlkokul	Emekli	Tarım	Topçular

K13	Erkek	68	İlkokul	Emekli	Tarım	Fener
K14	Erkek	41	Lise	İşçi	Tarım	Yeşilova
K15	Kadın	52	İlkokul	Çiftçi	Yok	Çağlayan
K16	Erkek	80	İlkokul	Emekli	Tarım	Güzeloluk
K17	Erkek	52	İlkokul	Emekli	Tarım	Güzeloluk
K18	Erkek	34	Üniversite	Hemşire	Tarım, Sağlık	Güzeloluk
K19	Kadın	64	İlkokul	Çiftçi	Emekli	Güzeloluk
K20	Kadın	48	İlkokul	Çiftçi	Yok	Yeşilova

Bölgenin güvenli olup olmadığı sorulduğunda, 20 katılımcıdan 18'i bölgenin deprem açısından güvenli olduğunu belirtmiştir. Buna karşın bölgedeki yapıların (kâğır yapılar) kalitesinden dolayı depreme karşı riskli olup olmadığı sorulduğunda 20 katılımcıdan 19'u yaşadıkları evlerin deprem açısından yüksek risk taşıdığını belirtmişlerdir (Tablo 2). 12 katılımcı evlerinin inşasında deniz kumu kullandıklarını ve bu bölgedeki evlerin yaklaşık olarak 25 yıllık evler olduğunu vurgulamışlardır. Bu açıdan bakıldığında mevcut hali ile yapı yüksekliği açısından güvenli olsa da yapı türü ve kullanılan malzeme yüzünden güvenli olmadığı görülmüştür.

Tablo 2: Kentsel altyapı, hizmet ve deprem risklerine ilişkin bulgular

	Memnun Olan Kişi Sayısı	Memnun Olmayan Kişi Sayısı
Altyapı	%5	%95
Kentsel Hizmetlerin	%10	%90
Deprem Açısından Güvenli (Açık Alan Varlığı)	%90	%10
Deprem Açısından Riskli (Yapı Kalitesi)	%5	%95

Bölgede yaşayan katılımcılara yaşanan doğal afetler sonrasında nasıl destekler aldıkları ya da yeni imar planında afetlere ilişkin olarak neler beledikleri sorulmuştur. Katılımcılar, özellikle 6 Şubat 2022 Kahramanmaraş merkezli depremden sonra beklentilerinin değiştiğini vurgulayarak, afetlere ilişkin bakış açılarının değiştiğini belirtmişlerdir. İki katılımcının bu duruma ilişkin verdiği cevap şöyledir:

“İmar sonrası 12 kat, 8 kat gibi yükseklikler söylüyorlar. Hatay’daki depremde binaların bir kâğıt gibi yıkıldığını gördük. Ben kesinlikle yüksek katta oturmak istemiyorum. Sağlam yapılar yapılır belki deprem sonrası. Ama ben 3 ya da 4 kattan fazlasına oturmam. Yüksek kat yaparlarsa mahallemi terk ederim.” [Kırcaı Bölgesi’nde yaşayan K18 ile gerçekleştirilen görüşmeden alıntıdır, 01.02.2024]

“Deprem riskini bilmiyorum ama bizim evlerimiz çok eski evler, kendimiz yaptık bu evleri ve açkçası deniz kumu bile kullandık. En ufak sallantıda yerle bir oluruz. Biz 6 Şubat’taki depremi bu tek katlı evde hissettik. Evler sallandı. Bunun tek sebebi evlerin kötü inşa edilmiş olması. Ne bir usta ne bir işçi tamamen kendi ellerimizle yaptık. Herkes hissetti o gün sallantıyı bu mahallede. O yüzden depreme karşı sağlam ve az katlı binalar olmasını isterdim. Ama plan bir şekilde yapıldı ve geçti. 12 katlı binada nasıl yaşarsınız bu korkuyla bilmiyorum.” [Kırcaı Bölgesi’nde yaşayan K13 ile gerçekleştirilen görüşmeden alıntıdır, 01.02.2024]

İklim değışikliği ile ilişkili olarak toprağın yapısının değışebileceği, farklı canlı türlerinin ortaya çıkabileceği ve bunun sonucunda biyolojik afet risklerinin doğabileceği birçok bilim insanı tarafından incelenmekte ve tartışılmaktadır (Kurukulasuriya & Shane, 2013). Bu duruma ilişkin iki katılımcının cevabı, risklerin ne kadar yakın olduğunu göstermekle birlikte, katılımcı bölgeye yeterince destek alamadıklarını ifade etmektedir:

“İklimler de değışti bizim tarlada çıkan ot böcek de değışti. Bu mahalledekilerin çoğu bunun sebebini böyle demezler. Ama sıcaklar geldikçe değışik değışik böcekler zararlılar çıkıyor. Biz yağmurdan etkilenmeyiz, toprak emer çünkü. Ama bizi zorlayan kışın çıkan hortumlar. İlçe tarıma gidersin ah vah üzıldük derler, bilirkışı yollarlar ama bizim faydamıza sonuç çıkmaz. Bizim bununla uğraşacak vaktimiz yok. Mahsul açıkta kalmasın diye hortumun ertesi gün yama yapmak zorundasındır. Çiftçiyi düşünmez hiçbiri.” [Kırcaı Bölgesi’nde yaşayan K1 ile gerçekleştirilen görüşmeden alıntıdır, 01.02.2024]

“Sıcaklık çok arttı. Köyde bile sıcaklık çok. Eskiden olmayan zararlılar çıktı toprağa. Durmadan yeni ilaç atmak zorundasın. İlaç, tohum ve gübre çok pahalı. Atmasan mahsule zarar geliyor. Devlet desteği bırak ilaç attık diye ceza kesiyor. Ama yabancı menşeiili tohumu satarken bana ilacı da satıyorlar. Sorarım o zaman, ben mi getirdim zararlıyı toprağa. Şimdi de plan deniliyor, plan için bize dediler ki her yer bina, beton. Öyle

yaptılarsa sıcağı da çeker toprak, afeti de çeker.” [Kırcami Bölgesi’nde yaşayan K7 ile gerçekleştirilen görüşmeden alımtır, 01.02.2024]

Kırcami Bölgesi’nin planlama sürecinin birçok nedenle (en büyük nedenlerden biri politiktir) belirsizlik içinde kalması, bölgeye yatırım yapanların daha çok "kurgucu beklenti" içinde alanın imara açılacağı beklentisi ile yatırım yaptıklarını göstermekte olup, bölgenin rant geleceği olduğuna dair birçok farklı aktörün (siyasi partiler, gayrimenkul uzmanları, emlak sektörü ve uzmanlar) görüşü de yatırımcıların yatırım yapmalarındaki temel motivasyondur (Tablo 3).

Tablo 3: Yatırımcı gruba ilişkin bulgular

Katılımcılar	Meslek	Ek Kazanç Sağladıkları Sektör	Ortak Yatırım mı, Bireysel Yatırım mı?	Yatırım Beklentisi
Y1	Esnaf	Tarım	Ortak	Konut +Ticaret
Y2	Emekli	Tarım	Ortak	Konut +Ticaret
Y3	Emekli	Tarım	Bireysel	Konut+ Ticaret
Y4	Emekli	Tarım	Bireysel	Konut+ Ticaret
Y5	Mühendis	Tarım	Ortak	Konut+ Ticaret
Y6	Esnaf	Turizm	Ortak	Konut
Y7	Emlak Danışmanı	Tarım	Bireysel	Konut+ Ticaret
Y8	Tıp Doktoru	Tarım	Bireysel	Konut+ Ticaret
Y9	Müteahhit	Ticaret	Bireysel	Konut+ Ticaret
Y10	Müteahhit	Tarım	Ortak	Konut+ Ticaret+ Turizm

Kırcami bölgesine yatırım yapanlarla yapılan görüşmelerde bölgenin afet riski açısından durumu, iklim değişikliğinin bölge üzerindeki etkisi ve bölgeye ne gibi desteklerin gerektiği sorulmuştur. Bu sorulara yatırımcıların verdiği cevaplarda, il ölçeğinde yürütülen iklim eylem planlarına,

afet yönetimi süreçlerine, daha fazla bilinçlendirme ve denetim mekanizmalarına ihtiyaç duyulduğu görölmektedir (Y4, Y9, Y10):

“Ben bu bölgede hem yaşıyor hem çalışıyorum. Bazı depremlerde sallanıyoruz. Ama burası deprem bölgesi değil. Sallanmanın nedeni ise deniz kumu kullandığımız evler. Sağlam binalar olsa hissedilmez deprem. Ama 6 Şubat depremini biz hissettik, 3 gün sonraki artçuları da hissettik. Tek sebebi ise altyapı olmadan kendi kendimize deniz kumu ile inşa ettiğimiz evler. Bizler bilgisizdik o zamanlar, öyle yaptık. Ama umarım yapılacak planda binalar depreme dayanıklı olur.” [Kırcaı Bölgesi’ne yatırım yapan Y10 ile gerçekleştirilen görüşmeden alıntıdır, 02.02.2024]

“İklim değışikliği bölgeyi kesinlikle etkiliyor. Artan yağıştan dolayı drenaj kanallarının olmaması, zaman zaman arazilerin su basmasına sebep oluyor. Ama bu arazinin yapısı çok geçirgen. Altyapının olması gerekiyor. Yeni yapılan plan bence iklime duyarlı. Ama öncelikli olarak altyapının yapılması gerekiyor. Bunun dışında toprak verimliliğini kaybetti ve insanlar sürekli yeni zararlılarla uğraşmak zorunda kalıyor bu da farklı tarımsal ilaçların kullanılmasına neden oluyor.” [Kırcaı Bölgesi’ne yatırım yapan Y4 ile yapılan görüşmeden alıntıdır, 02.02.2024]

“Bölgede her kış fırtına ve hortum oluyor. Ama bu bölgedeki çoğu insan tarımsal sigorta nedir bilmiyor. Üretim alanları küçük olduğu için daha çok Kumluca, Finike gibi yerlere destek gittiğini zannediyorlar. Tarım İlçeye gitmeden seralarını kendileri tamir ediyor. Bunun için halkın kesinlikle bilinçlendirilmesi ve sigorta süreçleri için teşvik edilmeleri şart.” [Kırcaı Bölgesi’ne yatırım yapan Y9 ile yapılan görüşmeden alıntıdır, 02.02.2024]

Bir kentin afet riskleri karşısında dayanıklı olabilmesinin temel koşulları arasında riskleri belirleme, risklere yönelik önlemleri alma, sosyo-ekolojik ve sosyo-teknik süreçleri net bir biçimde tanımlamak ve bu süreçlerdeki olumsuz değışimlere dirençli olmak, toplumu oluşabilecek riskler karşısında bilgilendirmek gibi hususlar bulunmaktadır (Meerow, vd., 2016; Folke, 2006; Yaman Galantini & Tezer, 2020). Bu hususların "katılımcı" süreçlerle birlikte bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmesi ve buna yönelik kentsel planların yapılması gerektiği öne çıkan tartışmalar

arasında yer almaktadır (Lebel, vd., 2006). Kırccami bölgesindeki iklim değişikliği ve buna bağlı afet riskleri karşısında yerel yönetim temsilcilerine, yerel yönetimlerin nasıl önlemler aldıkları ve bölgenin imar planının bu risklere karşı uygun olup olmadığı sorulduğunda verilen cevaplarda afet yönetimine ilişkin cevapların olmadığı tespit edilmiştir. Bu sorulara ilişkin olarak yerel yönetim temsilcilerinin cevapları şöyledir:

“Mevcut iptal edilen plan bilirkişi raporu ile sabit olmak üzere Kanun ve Yönetmeliklere uygun, Antalya'nın Ulaşım Master planına entegreli, şehirlleşme açısından ve Nazım imar planına uygun olarak hazırlanmıştır.” [Kırccami Bölgesi İmar Planı sürecinde yer alan yerel yönetim çalışanı B1 ile yapılan görüşmeden alıntıdır, 02.02.2024]

“Bu bölgede taşkınla karşılaşılmaz bölgede yedi arıklar var ve bu arıklar düden çayına doğru gidiyor. Ama belki yapılaşma olunca taşkın riski yüksek olabilir. Bu bölgede deprem riski yok, bunun jeolojik etütleri yapıldı ve bu onaylandı. Ama imar planının afet ve iklim duyarlılığı konusunda iyi şeyler söyleyemem. Bu konuda birçok uzman uyarıda bulundu, taşkın meselesi, yeşil alan ve alt yapı meseleleri konuşuldu ama bunları gözetken bir plan yapılmadı.” [Kırccami Bölgesi İmar Planı sürecinde yer alan yerel yönetim çalışanı B2 ile yapılan görüşmeden alıntıdır, 02.02.2024]

Yapılan görüşmeler sonrasında katılımcılar 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremini, yapıların türünün kötü ve eski olması sebebiyle sarsıntılarla hissettiklerini belirtmişlerdir. Birçok katılımcı aynı zamanda açık alanların çok olması ve tek katlı yapıların çoğunlukta olması sebebiyle Kırccami Bölgesinin güvenli olduğunu ancak yapı türlerinin depreme karşı dayanıksız olduğunu vurgulamışlardır. Bu noktada katılımcıların temel beklentilerinin depreme dayanıklı ve yüksek katlı olmayan yapılar olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcıların iklim değişikliğine ilişkin görüşleri ise toprakla doğrudan olan ilişkileri ve tarımsal üretim sürecinde bu değişikliği deneyimlemelerinden kaynaklanmaktadır. Bu noktada IPCC (2014)'in belirttiği karasal ekosistemlerde bozulmalar, kuraklık, sürdürülebilir arazi kullanımı ve yönetimindeki sorunlar ile denetimsizlik ve gıda güvenliği konularına ilişkin görüşlerin olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların toprağın yapısını

daki değişim, kuraklık, hortum ve hatta gıda meselesindeki pestisit kullanımlarıyla ilgili görüşler IPCC'in vurguladığı sorunlara ilişkin bulgulardır. Yanı sıra bu afetlere ilişkin koruyucu politikalar (sigorta, destekler gibi) hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve bilgiye sahip olsalar da bu süreçlerin uzun olması sebebiyle afet sonrası süreçte "başa çıkma" aşamasını kendi imkanları ile yürüttükleri tespit edilmiştir.

Yerel yönetim temsilcileri ile yapılan görüşmelerde afet süreçlerine karşı duyarlılık içeren bir plandan ziyade, plan kademelenmesine uygun bir planın yapıldığı, yeşil alanların, kamusal alanların tasarlandığı bir imar planı hazırlandığına ilişkin cevaplar alınmıştır. Yapılan araştırmalarda Antalya il merkezinin 2. derece deprem bölgesi içinde olduğu ortaya konulmuştur (Dipova & Cangir, 2011). Yanı sıra Düden Çayı'nın kolları olan yedi arıkların imar süreciyle birlikte kapatılıp kapatılmayacağına ilişkin bir yorumda, bunun taşkın riskine yol açabileceği söylenmiştir.

Bulgular incelendiğinde katılımcıların (bölgede yaşayanlar ve yatırımcılar) beklentileri ile mevcut planın, afet riskleri açısından örtüşmediği, mevcut plan sonucunda hem afet risklerinin hem de iklim değişikliği sebebiyle ortaya çıkan risklerin artacağına ilişkin endişelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Yerel yönetimlerin bu süreçleri dar kapsamlı, katılım düzeyi düşük olarak ve sadece yasal çerçevelere uyumunu denetlemek olarak yürüttüğü ancak afet ve iklim duyarlılığına ilişkin olarak kapsayıcı ve katılımcı bir plan ortaya koymadıkları elde edilen bulgulardandır.

Tartışma ve Sonuç

Afet riski azaltma süreçlerinin iyi bir şekilde uygulanması ve bu uygulamanın yönetim sistemleri ile birlikte katılımcı süreçler ile birlikte ilerlemesi iklim değişikliği ve afetlerden kaynaklanan tahribat süreçleri ile bu süreçlerin yaratmış olduğu sağlık yükünü büyük ölçüde azaltabilecektir. Örneğin Sendai çerçevesi ilk olarak riski anlamaya ve anladıktan sonra birbirine bağlı çoğulcu ve katılımcı bir süreç yönetme yaklaşımını benimsemektedir.

Kentsel mekânın üretiminde farklı afet riskleri arasındaki etkileşimi değerlendirmek için bütünleşik politikalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu noktada risk azaltım stratejileri de bu bütünleşik politikalarla birlikte güçlenebilecektir. Bu bütünleşik politikaların oluşturulmasındaki en önemli aşama halkın bilinçlendirilme süreci ve yerelden ölçeklenmedir.

Kırcami bölgesinde yaşayanların afete ilişkin görüşleri 6 Şubat 2023 tarihindeki Kahramanmaraş merkezli depremden sonra değişmiş olup, yaşadıkları bölgenin daha dirençli politikalarla yapılaşmaya açılması gerektiği fikirlerinin oluştuğu tespit edilmiştir. Bu her ne kadar önemli bir bulgu olsa da bu çalışma nitel bir yöntemle derinlemesine bulguları kademeli yer seçim kümesi oluşturulmaya çalışılarak farklı gruplar için değerlendirilmeye ve yorumlanmaya çalışmıştır. Daha geniş örneklemlerle nicel bir araştırma ile de desteklenecek çalışmalarla bu konu daha da geniş kapsamlı olarak ilerdeki çalışmalarda analiz edilebilir. Bunun yanı sıra bu çalışmada iklim değişimi ve afet ilişkisine ilişkin bulgularda halkın beklentileri üzerinden sonuçlara yer verilebilmiştir. Örneğin fırtına, sel ve hortuma ilişkin yeterli destekler alamadıkları, bu süreçteki destekleri alabilmek için yeterli bilgiye (sigorta, başvuru merkezleri gibi) vakıf olmadıkları tespit edilebilmiştir. Bu konuda daha detaylı bir araştırma tasarımına ilerideki çalışmalar gidebilir.

İmar planına ilişkin beklentilerinde depreme dayanıklı yapılar, taşkın riskini azaltacak önlemler, bölgenin bitki örtüsünü değiştirmeyecek düzenlemeler gibi talepleri olduğu görülmektedir. Bölgeye yatırım yapanların da halkın yeterince bilgilendirilmediği ve gerekli teşvik ile desteklerin bölge halkına sunulmadığı ifadeleri dikkat çekmektedir. Buna karşılık yerel yönetim temsilcilerinin bölgedeki afet riski ile ilişkili olarak salt “deprem” odaklı bir yaklaşımı olduğu, bölgenin deprem riski taşımadığı için mevcut imar planının afet riskine karşı yeterli olduğu görüşü paylaşılmıştır. Ancak toplanma alanlarına ilişkin bir haritalarının olmaması da yerel yönetimlerin afetlerle ilgili olarak önceliği olmadığını ve hatta diğer yerel kurumlarla, özellikle AFAD ile yeterince iş birliği içinde çalışmadıklarını göstermiştir. Yerel yönetim temsilcilerinden sadece biri taşkın riskinden bahsederek, yoğun yapılaşmanın sel gibi bir afete yol açabileceğini vurgulamıştır. Ancak bu sadece söylem niteliğinde olup, uygulamada çalışmalar halen sınırlı düzeydedir. Her ne kadar bu çalışmada AFAD ile de görüşülmeye çalışılsa da görüşme sağlanamamıştır. Diğer çalışmaların afetler ve kurumlararası iş birliği konusunda detaylı çalışmalar yapması bu sorun üzerine önemli çözüm önerileri geliştirmek için zemin hazırlayabilecektir.

Yapılaşmaya açılan bir bölgenin daha dirençli olması için ve yapılan planın dirençli ve sürdürülebilir olması için kamusal yararı içeren düzenlemelerin olmasının gerektiği ve bu kapsamda uluslararası sözleşmelerle de vurgulanan sağlıklı ve sürdürülebilir şehirlerin zeminini hazırlamak

içinse, tüm afet risklerini gözeterek ve bölgede yaşayanlara bu güvenceyi vererek katılımcı bir planlama yapılması gerekmektedir. Bunun sağlanabilmesi için, katılımcı mekanizmaların geliştirilerek, çok ölçekli yönetim süreçlerinin yürütülmesi ve kentlere ilişkin kararların yerelden ölçeklenerek alınması ve uygulanması gerekmektedir. Kırcaı bölgesindeki mevcut durumda, katılımcı mekanizmaların eksikliği, bölgedeki farklı aktörlerin beklentilerinin dikkate alınmadığı ve mevcut planda iklim ve afet duyarlı kararların eksik olduğu elde edilen bulgularda açık bir biçimde görülmektedir. Kentler ve kent yönetimlerinin afetlere karşı dirençli kentleri oluşturmak, afet öncesi, afet sırası ve afetler sonrasında merkezi yönetim, yerel yönetim, STK'lar, gönüllüler ve afetlerden etkilenen yurttaşlarla birlikte afet yönetim sürecine ilişkin önlemler almaları gerekmektedir. Bu kapsamda merkezi ve yerel ölçekteki yönetimlerin afet niteliğindeki bütün tehlikeleri analiz ederek bu tehlikelere karşı hazırlıklı olma, müdahale etme, zarar azaltma ve iyileştirme süreçlerini tanımlamaları ve kurumların birbirleri ile iş birliği içinde olma ve yönetsel ölçeğin en küçük birimlerine kadar buna yönelik planları ve örgütlenmeleri oluşturmaları afet süreçlerinden en az zararla çıkabilmelerinin temel koşulu olarak görülmelidir. Yapılaşmaya açılmış bölgelerde, çok aktörlü yönetim süreçlerine yer verilmesi, Türkiye gibi deprem kuşağı olan ve birçok afet türünü yaşamış olan ülkelerin daha dirençli ve sürdürülebilir planlar oluşturması açısından önem taşımaktadır.

Extended Abstract

Policy Expectations for a Disaster Resilient Urban Planning: Case of Antalya Kircami Agrihood

Gülşah Tırış⁶

ORCID: 0000-0001-7725-7179

Hilal Erkuş⁷

ORCID: 0000-0003-3229-5264

The fact that more than half of the world's population lives in cities makes them not only the center for capital accumulation but also makes them the intersection point of economic, political, social, and ecological crises. These complexities and increasing urban density make cities more fragile for natural disasters. According to Galderisi (2014), urban sprawl has a high vulnerability to disasters due to current urban development, unhealthy construction styles, dense population and interconnected infrastructures in urban areas (Galderisi, 2014). For these reasons, discussions on cities' resilience to risks arising from climate change and other types of disasters have increased (Elmqvist, et al., 2019). The changes in the citizens' expectations of the city after the disasters have been observed throughout history. Therefore, disasters have an effect that transforms the expectations of residents for the future when collectively elaborated.

Although disasters are associated with natural processes, fragile structures of abstract and tangible nature created because of human activities increase the severe effects of disasters (Zabanioutou, 2020). Along with these severe effects, the emergence of social conflicts as well as the deterioration in the built environment is seen as an inevitable result. From this point of view, the urban structure should have the quality to meet the risks and respond to threats of both natural and human processes.

After the earthquake that took place in the Pazarçık district of Kahramanmaraş on 6 February 2023 which affected 11 cities in Turkey,

⁶ PhD Student (YÖK, 100/2000 Scholarship), Akdeniz University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: gulsahrtiris7@gmail.com

⁷ Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, E-mail: hilalerkus@yahoo.com

discussions on the resilience of cities to disasters have increased and expectations of the society living in the disaster-sensitive region have changed not only at the local, regional level but also national level.

This study examined the changing perceptions of the different actors in the Kırcaı Agrihood, located in Antalya city center, which is under the pressure of urbanization, regarding the disasters after the Kahramanmaraş earthquake. The Kırcaı region was one of the regions in the city center that felt the the earthquake the most due to the alluvial soil structure and masonry structures throughout the region. For this reason, in this study, the Kırcaı region, which is an urban agriculture area where disaster vulnerability is high and under the pressure of urban construction, and especially by the revised implementation plan, will elaborate on whether that serves a disaster resilient future for residents of the city.

Floods are the most frequently observed type of disaster in Turkey, and the Black Sea, Mediterranean, and Aegean regions are the regions where floods are most frequently observed (Gözüm and Zengin Çelik, 2022). Antalya, located in the Mediterranean region, has a high vulnerability due to the high precipitation and increasing temperatures (IPCC, 2007; Işınkarar, 2023, 137). Antalya urbanized rapidly after 1980, and the tourism sector expanded at the same pace. For this reason, the city started to receive rapid migration, and accordingly, with urban growth, many agricultural and forest lands were opened to construction (Esengil and Kahvecioğlu, 2016). Kırcaı Region, which is the subject of this study, is seen as one of the important agricultural settlements in the city center of Antalya and it is known that 7% of the greenhouse areas in the whole of Antalya are in this region (Demirbaş Topçu, 2016, p. vii). Kırcaı Region is an important agricultural settlement, covering ten neighborhoods in total, located between the center of Antalya and the Düden Stream. Although agricultural production in the region continues, planning processes have been in dispute since the 1980s, due to agricultural quality and other reasons. In addition, field interviews revealed that the region is vulnerable to disasters due to a lack of infrastructure, ongoing implementation discussions, inadequate quality construction, and a lack of adequate support in the event of extreme weather events such as tornadoes and rain in the city. This situation indicates that the region is vulnerable to disasters. And this study therefore aims to determine how expectations regarding disasters vary by different actors after the earthquake disaster that happened in Turkey on

February 6, 2023 and how urban planning process of the current plan can be improved in this region to become amore disaster resilient. So, perceptions for earthquakes and for increasing heat, flood, and other natural disasters were questioned in the plan-making process of this region. In addition, the participants were asked to assess what their disaster-resilient expectations were from the land use planning process, whether they had participated in the land use planning process and to explain their views on this process.

The qualitative research method was used in the study and the data were collected through the interview (in-depth) technique after obtaining ethical approval. Interviews were conducted with twenty people living in the Kircami region, ten people investing in the region and two local government representatives who volunteered to participate in the research, and the data obtained from these interviews were interpreted and discussed through interpretive analysis.

According to the results, it has been observed that some actors want disaster-sensitive urban planning and policy which requires a complete revision in the implementation plan having concrete measures for disaster risks. It was also found that participants want to ensure democratic participation in the planning process, but that participatory mechanisms are not sufficiently implemented. Therefore, the main conclusion of this study is that for such a place where urban agriculture can be a solution instead of intensive housing, all disaster risks should be taken into consideration with a completely revised plan including all participatory mechanisms and downward rescaling to create a sustainable future in such a fragile region.

Kaynakça/References

- ABB (2015). "Türkiye Cumhuriyeti Antalya Büyükşehir Belediyesi Afet Koordinasyon Merkezi (Afkom) Çalışma Usul Ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik". 8 Mayıs 2024 tarihinde [https://antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Birimler_Mevzuatlar_Yeni%2FAfet%20Koordinasyon%20Merkezi%20\(AF-KOM\)%20%C3%87UEH.pdf](https://antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/Birimler_Mevzuatlar_Yeni%2FAfet%20Koordinasyon%20Merkezi%20(AF-KOM)%20%C3%87UEH.pdf) adresinden erişim sağlandı.
- ABB (2019). "Antalya İli Muratpaşa İlçesi, Kircami Bölgesi 1/5.000 Ölçekli Nazım İmar Planı Revizyonu Plan Açıklama Raporu". 8 Mayıs 2024 tarihinde https://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/KentselBölgesel%2FKIRCAM%C4%B0_5000N%C4%B0P_REV_PlanRapor.pdf adresinden erişim sağlandı.

- Akdeniz Gerçek (Mart, 2024). İptal Olunan Kırcami Planı Yeniden Başlayacak. 9 Mayıs 2024 tarihinde https://www.akdenizgercek.com.tr/iptal-olunan-kircami-planı-yeniden-baslayacak#google_vignette , adresinden erişim sağlandı.
- Aktel, M. (2015). 5902 Sayılı Yasa ile Türkiye'de Afet Yönetiminde Oluşan Değişim. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Vol.27, 169-180. <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4769/65607>
- Altıparmak, Ö. & Sezgin, İ. (2023). *Birleşmiş Milletler Afet Risk Azaltma Ofisi Afet Terminolojisi*. Ö. Altıparmak, İ. Sezgin (Çev.). HUDOTO Vakfı.
- Antalya Hakkında (Eylül 2023). Kargılık yangını seralara ulaşmadan söndürüldü. 12 Mayıs 2024 tarihinde <https://www.antalyahakkında.com/haber/16333205/kargilik-yangini-seralara-ulasmadan-sonduruldu>. adresinden erişim sağlandı.
- Barbier, E. B. & Burgess, J. C. (2020). Sustainability and development after Covid-19. *World Development*, Vol. 135. <https://doi.org/10.1016/j.worlddev.2020.105082>
- Baud, I. (2015). Constructing Spatialised Knowledge on Urban Poverty: (Multiple) Dimensions, Mapping Spaces and Claim-Making in Urban Governance. İçinde C. Lemanski & C. Marx (Eds.), *The City in Urban Poverty*.(ss 111-136) EADI Global Development Series, Palgrave Macmillan.
- Chen, C., Xu, L., Zhao, D., Xu, T., & Lei, P. (2020). A new model for describing the urban resilience considering adaptability, resistance and recovery. *Safety Science*. Vol. 128. <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2020.104756>.
- Cowie, J. (2013). *Climate Change Biological and Human Aspects*. Second Edition, Cambridge University Press.
- Cumhuriyet Gazetesi, (Mart, 2018). Antalya'da hortum, serada ve tarım alanlarında hasara yol açtı. 20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.cumhuriyet.com.tr/haber/antalyada-hortum-sera-ve-tarim-arazilerinde-hasara-yol-acti-950561> , Adresinden erişim sağlandı.
- Çağdaş Haber (Kasım, 2023). Kırcami'de 'ilginç' bir iptal kararı. 8 Mayıs 2024 tarihinde <https://www.cagdashaber.com/kircamide-iliginc-bir-iptal-karari/> adresinden erişim sağlandı.
- Çağdaş Haber, (Ocak, 2024). Antalya-Burdur-Isparta 100 binlik planında 3 iptal daha. 7 Mayıs 2024 tarihinde <https://www.cagdashaber.com/antalya-burdur-isparta-100-binlik-planında-3-iptal-daha/> adresinden erişim sağlandı.
- Demirbaş Topçu, E. (2015). *The Growing Problem Between Urban Expansion and Sustainability of Agricultural Lands, Kırcami Example in Antalya* (Tez No: 415523). [Doktora tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi] YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Dipova, N. & Cangir, B. (2011). Antalya İli Yerleşim Alanının Depremelliğinin Araştırılması. *Jeoloji Mühendisliği Dergisi*. 35(2). 93-114. <https://dergipark.org.tr/en/pub/jmd/issue/28179/295887>

- DSİ. (2021). 13.Bölge Müdürlüğü. 4 Şubat 2024 tarihinde https://antalya.afad.gov.tr/kurumlar/antalya.afad/Tasarim/IRAP/Antalya-IRAP_2022.pdf adresinden erişim sağlandı.
- Elmqvist, T., Andersson, E., Frantzeskaki, N., Mcphearson, T., Olsson, P., Gaffney, O., Takeuchi, K. & Folke, C. (2019). Sustainability and resilience for transformation in the urban century. *Nature Sustainability*, 2(2019). 267–273. <https://doi.org/10.1038/s41893-019-0250-1>
- Erkuş, H. & Terhorst, P. (2013). “Devlet-Girişimci İlişkilerinin (Yeniden) Ölçeklenmesi: Turizm Kapitalizmi ve Mekânsal Etkileri Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme.” 4. Kentsel ve Bölgesel Araştırmalar Sempozyumu, Neo-liberalizm Sonrası Mekânsal Müdahale Biçimleri ve Yansımaları. (ss. 459-473). Kentsel Bölgesel Araştırmalar Ağı.
- Esengil, Z. & Kahvecioğlu, H. (2016). Antalya’da 1980 Sonrası Yaşanan Dönüşümün Kıyıdaki İzdüşümleri. *Tasarım Kuram*. 12(22). 80-98. <https://doi.org/10.23835/tasarimkuram.553528>
- Folke, C. (2006). Resilience: The emergence of a perspective for social–ecological systems analyses. *Global Environmental Change*. 16(3). 253-267. <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2006.04.002>
- Galderisi, A. (2014). Urban resilience: A Framework for Empowering Cities in Face of Heterogeneous Risk Factors. *Z magazine*. 11(1). 36-58. 10 Nisan 2024 tarihinde <https://www.az.itu.edu.tr/index.php/jfa/article/view/476> adresinden erişim sağlandı.
- Gazete Bir (Ağustos, 2015). Kırcaamir’de Yangın.20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.gazetebir.com.tr/kircami-de-yanigin/16256/> adresinden erişim sağlandı.
- Goh, K. (2020). Flows in formation: The global-urban networks of climate change adaptation. *Urban Studies*. 57(11). 2222-2240. <https://doi.org/10.1177/0042098018807306>
- Gözüm, İ. G. & Zengin Çelik, H. (2022). Kentleşme ve İklim Değişikliği İlişkisinde Sel ve Su Baskınlarının Türkiye ve Güney Kore Bağlamında İncelenmesi. *Van Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Uluslararası Avrasya İklim Değişikliği Kongresi, EURACLI’2022*. 29/09/2022-01/10/2022.
- Gün Haber (Temmuz, 2020). Muratpaşa’da çalı ve makilik yangını.20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.gunhaber.com.tr/haber/Muratpasa-da-cali-ve-makilik-yanigini/458028> adresinden erişim sağlandı.
- HaberTürk (Ocak, 2023). Antalya’da hortum dehşeti. Mağazanın camları patladı! AFAD’dan alarm!. 20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.haberturk.com/son-dakika-antalya-da-hortum-dehseti-magazanın-camlari-patladi-afad-dan-alarm-one-cikan-haberler-3555558> adresinden erişim sağlandı.

- Harvey, D. (2012). *Sermayenin Mekânları*. (B. Kıcı, D. Koç, K. Tanrıyar&S. Yüksel, Çev.). Sel Yayınları.
- Hughes, L. (2000). Biological consequences of global warming: is the signal already apparent?. *Trends in Ecology&Evolution*. 15(2). 56-61. [https://doi.org/10.1016/S0169-5347\(99\)01764-4](https://doi.org/10.1016/S0169-5347(99)01764-4)
- Hürriyet Gazetesi (Mart, 2023). Zeminimiz Sağlanmış.20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/yerel-haberler/antalya/zeminimiz-saglam-mis-42229608> adresinden erişim sağlandı.
- IPCC, (2007). Climate Change 2007: Impacts, Adaptation and Vulnerability. *Contribution of Working Group II to the Fourth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change*, Cambridge University Press, Cambridge.
- IIPC, (2014). Climate Change 2014 Synthesis Report Summary for Policymakers. 20 Ekim 2023 tarihinde https://www.ipcc.ch/pdf/assessment-report/ar5/syr/AR5_SYR_FINAL_SPM.pdf adresinden erişim sağlandı.
- Işınkaralar, Ö. (2023). Kent Planlama Perspektifinden İklimin Geleceğine İlişkin Mekânsal Öngörüler: Antalya Havzası Örneği. *Çevre, Şehir ve İklim Dergisi*. 2(4).128-145. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3022895>
- Jaffe, R., Dürr, E., Jones, G. A., Angelini, A., Osbourne, A., & Vodopivec, B. (2020). What does poverty feel like? Urban inequality and the politics of sensation. *Urban Studies*. 57(5). 1015-1031. <https://doi.org/10.1177/0042098018820177>
- Kadioğlu, M. (2008). Modern, Bütünleşik Afet Yönetiminin Temel İlkeleri. İçinde Kadioğlu, M. & Özdamar(Eds.). *Afet Zararlarını Azaltmanın Temel İlkeleri* (ss. 1-34). JICA Türkiye Ofisi Yayınları.
- Kurukulasuriya P. & Shane R.(2013), Climate Change and Agriculture A Review of Impacts and Adaptations. *The World Bank Environment Department June. Environment Department Papers*. 9 Nisan 2023 tarihinde <http://hdl.handle.net/10986/16616> adresinden erişim sağlandı.
- Kuş, C. (2018). *Zarar görebilirlik ve Toplumsal Mukavemet Ekseninde Türkiye'nin Afet Yönetimi Analizi: Bir Afet Tipi Olarak Küresel İklim Değişikliği Üzerinden Türkiye Örneği* (Tez No: 517531). [Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Lebel, L., Anderies, J.M., Campbell, B., Folke, C., Hatfield-Dodds, S., Hughes, T.P. & Wilson, J. (2006). Governance and the Capacity to Manage Resilience in Regional Social-Ecological Systems. *Ecology and Society*. 11(1). 19. 18 Aralık 2023 tarihinde <https://www.jstor.org/stable/26267807>. adresinden erişim sağlandı.
- Madden, D. J. (2021). Disaster Urbanization: The City Between Crisis and Calamity. *Sociologica*. 15(1). 91-108. <https://doi.org/10.6092/issn.1971-8853/12405>
- McDonald, R. & Beatley, T. (2021). The Urban Century. İçinde R. McDonald & T. Beatley(Eds). *Biophilic Cities for an Urban Century*. Springer International Publishing.

- Meerow, S., Newell, J.P. & Stults, M. (2016). Defining urban resilience: A Review. *Landscape and Urban Planning, Scientific Research*. 47. 38-49. <https://doi.org/10.1016/j.landurbplan.2015.11.011>
- Milliyet Gazetesi, (Mart, 2018). Antalya'da hortum, serada ve tarım alanlarında hasara yol açtı. 20 Aralık 2023 tarihinde <https://www.milliyet.com.tr/gundem/antalyada-hortum-serada-ve-tarim-alanlarinda-hasara-yol-acti-2637102> adresinden erişim sağlandı.
- Mora, C. vd. (2017). Global Risk of Deadly Heat. *Nature Clim Change*. Vol. 7. 501-507. <https://doi.org/10.1038/nclimate3322>
- Neuman, W. Lawrence. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar II*. Sedef Özge (Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- OSİB (2022). T.C. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Su Yönetimi Genel Müdürlüğü Antalya Havzası Taşkın Yönetim Planı. Haziran 2016, Ankara.
- Özdemir, A. (2023). Afet Yönetiminde Belediyelerin Rolü. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 12(2). 828-839. <https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1275745>
- Özer, M. N. (2023). Kentsel Morfolojinin Oluşmasında Tasarım Yarışmalarının Etkisi: Antalya Örneği. 2023: Türkiye Kentsel Morfoloji Ağı, IV. Kentsel Morfoloji Sempozyumu, "Morfolojinin Evrimi: Geçmişten Geleceğe, Teoriden Pratiğe", KTUN, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, 31 Mayıs-2 Haziran 2023, Konya. 25 Nisan 2024 tarihinde <https://www.tnum.org.tr/index.php/tnum/article/view/350> adresinden erişim sağlandı.
- Peker, E., & Orhan, E. (2021). Mekânsal Planlamada Deprem Riski ve İklim Krizini Birlikte Ele Almak. *Planning*, 31(2), 288-301. <https://doi.org/10.14744/planlama.2021.41713>.
- Pelling, M. (2003). *The Vulnerability of Cities: Natural Disasters and Social Resilience*. Oxford: Earthscan Publications, Ltd.
- Porta D.D. & Keating, M. (2015). *Sosyal Bilimlerde Yaklaşımlar ve Metodolojiler*. (Çev. S. Gürses). İstanbul: Küre Yayınları.
- Ribeiro, P. J. G. & Gonçalves, L. A. P. J. (2019). Urban Resilience: A conceptual framework. *Sustainable Cities and Society*. 50. <https://doi.org/10.1016/j.scs.2019.101625>
- Rosenzweig, C., Karoly, D., Vicarelli, M., Neofotis, P., Wu, Q., Casassa, G., Menzel, A., Root, T. L., Estrella, N., Seguin, B., Tryjanowski, P., Liu, C., Rawlins, S. & Imeson, A. (2008). Attributing physical and biological impacts to anthropogenic climate change. *Nature*. 453(2008). 353-358. <https://www.nature.com/articles/nature06937> Adresinden erişim sağlandı.
- Sabah Gazetesi (Şubat, 2022). Hortumun vurduğu seralarda çiftçinin hasar tamiri mesaisi başladı. 20 Ekim 2023 tarihinde <https://www.sabah.com.tr/antalya/2022/02/04/hortumun-vurdugu-seralarda-citcinin-hasar-tamiri-mesaisi-basladi> adresinden erişim sağlandı.

- SDGs, (2016). *The Sustainable Development Goals Report 2016*. UNSTATS. 18 Ekim 2023 tarihinde <https://unstats.un.org/sdgs/report/2016/The%20Sustainable%20Development%20Goals%20Report%202016.pdf> adresinden erişim sağlandı.
- SECAP, (2022). *Sürdürülebilir Enerji ve İklim Eylem Planı Antalya Büyükşehir Belediyesi 2022 Raporu*. Demir Enerji. 18 Ekim 2023 tarihinde <https://www.antalya.bel.tr/Content/UserFiles/Files/YarinlardaBizVariz/Dokumanlar/2022/SECAP-SURDURULEBILIR-ENERJI-VE-IKLIM-EYLEM-PLANI-2022.pdf> adresinden erişim sağlandı.
- Sezer, Ö. & Tozbey, Ş. (2023) Türkiye'de Afet Yönetiminin Merkezi ve Yerel Düzeyde Örgütlenmesi Üzerine Bir Değerlendirme. *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*. VIII(1). 79-102. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ismus/issue/79942/1364259>
- Sezgin, GYD. & Varol, Ç. (2012). Ankara'daki Kentsel Büyüme ve Saçaklanmanın Verimli Tarım Topraklarının Amaç Dışı Kullanımına Etkisi. *METU JFA*. 29(1). 273-288. <https://doi.org/10.4305/metu.jfa.2012.1.15>
- SFDRR (2015). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030 Reports. *United Nations*. 18 Ağustos 2023 tarihinde https://www.preventionweb.net/files/43291_sendaiframeworkfordrren.pdf adresinden erişim sağlandı.
- Shen, L. , Ochoa, J. J. , Shah, M. N. & Zhang, X. (2011). The application of urban sustainability indicators - A comparison between various practices. *Habitat International*. 35(2011). 17-29. <https://doi.org/10.1016/j.habitatint.2010.03.006>
- Tong, P. (2021). Characteristics, dimensions and methods of current assessment for urban resilience to climate-related disasters: A systematic review of the literature. *International Journal of Disaster Risk Reduction*. Vol. 60. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2021.102276>
- Toprak, Z.(2016). Afet Yönetimine Giriş ve Türkiye’de Örgütlenme. İçinde *Bütünleşik Afet Yönetimi*. (Eds. Z. Toprak ve A. Altay) İzmir: İlkem Yayınları.
- TÜİK (2022). *Ölçüm Bazında Belediye, Köy ve Mahalle Nüfusları (Çağlayan, Doğuyaka, Fener, Güzeloluk, Kırcami, Mehmetçik, Tarım, Topçular, Yeşilova, Zümriütova mahalleleri)*. 22 Ocak 2024 tarihinde <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=92&locale=tr> adresinden erişim sağlandı.
- UNSTATS (2020). *The Sustainable Development Goals Report 2020*. 19 Nisan 2024 tarihinde <https://unstats.un.org/sdgs/report/2020/> adresinden erişim sağlandı.
- Yaman Galantini, Z. D. & Tezer, A. (2011). Dayanıklılık Kuramının Kent Planlama ile İlişkilendirilmesi. *Dünya Şehircilik Günü 7. Türkiye Şehircilik Kongresi*, 14-16 Kasım. Yıldız Teknik Üniversitesi.

- Yetkin, O. (2024). Afet Yönetimi Bağlamında Büyükşehir Belediyelerinin Teşkilat Yapısı Üzerinden Bir İnceleme. *Urban 21 Journal*. 2(1): 24-41. <https://dergipark.org.tr/en/pub/urbanjournal/issue/84059/1453228>
- Zabaniotou, A. (2020). A systemic approach to resilience and ecological sustainability during the COVID-19 pandemic: Human, societal, and ecological health as a system-wide emergent property in the Anthropocene. *Global Transitions*. 2. 116-126. <https://doi.org/10.1016/j.glt.2020.06.002>

Gülşah Tırış

Lisans ve yüksek lisans eğitimini Kamu Yönetimi alanında yapmıştır. Şu anda Akdeniz Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde doktora öğrencisidir. Eğitimine Türkiye Cumhuriyeti Yükseköğretim Kurulu'nun özel burs programı ile devam etmektedir. Müşterekler, iklim değişikliği, kentleşme politikaları üzerine çalışmalar yürütmektedir.

She holds Bachelor's and Master's degrees in Public Administration. She is currently a Ph.D. student at Akdeniz University, Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning. She is continuing her education with a special scholarship program of the Council of Higher Education of the Republic of Turkey. She is working on commons, climate change and urbanization policies.

E-posta: gulsahrtiris7@gmail.com

Hilal Erkuş

Akdeniz Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü'nde profesör olarak görev yapmaktadır. Kentsel ve bölgesel ekonomik kalkınma, (politik) ekonomik (turizm) coğrafya, turizm gelişimi, turizm kümelenmeleri, ağlar, turizm değer zincirleri, kentsel turizm yönetişimi, turizm firmalarında ekonomik homojenleşme ve çeşitlendirme, turizm firmalarının hayatta kalması, kurgusal beklentiler konularında uzmanlaşmıştır.

She is a full Professor at Akdeniz University (Faculty of Architecture, Department of Urban and Regional Planning, Antalya, Turkey). She is specialized on urban and regional economic development, (political) economic (tourism) geography, tourism development, tourism clusters, networks, tourism value chains, urban tourism governance, economic homogenization and diversification in tourism firms, tourism firm survival, fictional expectations.

E-posta: hilalerkus@yahoo.com